um frv. til laga um viðauka og breyting á lögum nr. 31, 7. maí 1928, um heimild handa ríkisstjórninni til ríkisrekstrar á útvarpi.

Frá meiri hl. fjárhagsnefndar.

Nefndin hefir ekki orðið sammála um afgreiðslu þessa máls. Meiri hl. (HV, HStef og HJ) leggur til, að frv. verði samþ. með nokkrum minni háttar breytingum. Minni hl. (ÓTh og SE) er á móti frv. og mun leggja til, að það verði fellt.

Þau ákvæði í þessu frv., sem mestum ágreiningi munu valda, eru um fyrirkomulag á stjórn útvarpsins og um heimild til ríkiseinkasölu á útvarpstækjum.

Nefndin hefir fengið umsögn um frv. frá útvarpsráðinu, simaverkfræðingunum, landssímastjóranum og útvarpsstjórannm. Meiri hluti útvarpsráðsins, símaverkfræðingur og útvarpsstjóri leggja til, að stjórn útvarpsins sjálfs sé í höndum útvarpsráðs og útvarpsstjóra. Hvað hinn tekniska rekstur snertir, telur símaverkfræðingur það beinlínis fram, að hann sjái ekkert því til fyrirstöðu, að útvarpið sjálft annist hann, og jafnvel að slíkt skipulag geti verið nauðsynlegt. Landssímastjóri og minni hluti útvarpsráðsins telja hinsvegar óráðlegt að aðskilja hinn tekniska rekstur útvarpsins frá landssímanum. Meiri hl. nefndarinnar sér ekkert því til fyrirstöðu, að sameiginleg vélgæzla verði höfð, ef hagkvæmt þætti, þó stofnanirnar sén hver annari óháðar.

Útvarpsráð og útvarpsstjóri leggja eindregið til, að einkasala á útvarpstækjum verði tekin upp. Landssimastjóri telur hinsvegar ýmislegt athugavert við einkasöluna, sérstaklega hvað snertir ákvæði 14. gr. frv. um verðlag á útvarpstækjum. Meiri hl. nefndarinnar telur, að fengnum upplýsingum, varhugaverða þá verðhækkun útvarpstækja, sem myndi leiða af samþykkt 15. gr. óbr., og kemur því með brtt. þar að lútandi.

Meiri hl. nefndarinnar telur vafasamt, að rétt sé að fjölga mönnum í útvarpsráðinu, en mun þó ekki koma með neina breytingu við það.

Af framanrituðum ástæðum leggur meiri hl. nefndarinnar til, að frv. verði samþykkt með þessnm

BREYTINGUM:

1. Við 1. gr. Fyrir »útvarpsstöð« komi: skipulag og rekstur útvarps.
2. Við 4. gr. Fyrir »útvarpsstöðvarinnar« i fyrstu málsgr. komi: útvarpsins.
3. Við 5. gr. Síðari málsliðnr fyrri málsgreinar orðist svo:

   Skal honnm falið að annast allt, er lýtnr að nmsjón og rekstri útvarpsins (sbr. þó 3. gr.) og hafa á hendi allar fjárreiður þess og reikningshald.
4. Við 6. gr. Greinin orðist svo:

   6. gr. orðist svo: Til þess að standa straum af rekstri útvarpsins skal greiða til þess árlegt afnotagjald af hverjn útvarpstæki i landinu. Atvinnumálaráðherra ákveðnr afnotagjaldið nm eitt ár i senn, að fengnum tillögum útvarpsráðs og útvarpsstjóra. Heimilt er atvinnumálaráðherra að fela pósthúsnm og póstafgreiðslnm landsins að annast innheimtn á ársgjöldnm útvarpsnotenda samkvæmt nánari fyrirmælnm í reglngerð.

   Útvarpsstjóri semnr i tæka tið ár hvert fjárhagsáætlnn nm rekstnr útvarpsins, og skal hún send atvinnnmálaráðnneytinn til samþykkis.
5. Við 7. gr. Greinin orðist svo:

   7. gr. orðist svo: Eftir að lög þessi öðlast gildi og útvarpið er tekið til starfa, má enginn nota viðtæki fyrir útvarp, nema tilkynnt sé útvarpsstjórninni og lögboðið gjald greitt af tækinu. Hvert það útvarpstæki, sem ekki hefir verið tilkynnt útvarpsstjórn, skal upptækt vera, og rennnr andvirðið til útvarpsins.
6. Við 8. gr.
   a. Fyrir »Útvarpsstöðin« í upphafi greinarinnar komi: útvarpið.
   b. Fyrir »útvarpsstöðvarinnar« í siðari málslið fyrri málsgreinar komi: útvarpsins.
7. Við 9. gr.
   a. Fyrir »útvarpsstöðinni« i fyrri málsgrein komi: Útvarpinn.
   b. Fyrir »útvarpsstöðvarinnar« í siðari málsgrein komi: útvarpsins.
8. Við 10. gr.
   a. Fyrir »útvarpsstöðinni« í fyrri málslið fyrri málsgreinar komi: útvarpinu.
   b. Fyrir »útvarpsstöðinni« i síðari málslið fyrri málsgreinar komi: útvarpinu.
9. Við 11. gr. Fyrir »útvarpsstöðinni« í upphafi greinarinnar komi: útvarpinn.
10. Við 14. gr.
    a. Orðin »Söluverð á útvarpstækjum . . . í nágrannalöndnnum« falli niður.
    b. Fyrir »útvarpsstöðvarinnar« í síðustu málsgrein komi: útvarpsins.

Alþingi, 3. april 1930.

Halldór Stefánsson, form.	Hannes Jónsson, fnndaskr., frsm.	Héðinn Valdimarsson.

Fylgiskjal I.

ÚTVARPSRÁÐIÐ.

Reykjavík, 19. marz 1930.

Út af bréfi háttvirtrar fjárhagsnefndar í gær hefir útvarpsráðið á fundi sínum í dag samþykkt svofellda ályktun:

1. Útvarpsráðið telur ekki ástæðu til, að fjölgað sé í útvarpsráðinu að svo stöddu, en lætur það atriði ekki frekar til sín taka.
2. Útvarpsráðið er á einu máli um það, að leggja fjárreiður allar og reikningshald vegna stöðvarinnar og útvarpsins undir útvarpsstöðina. Dr. Alexander Jóhannesson er á móti því, að verkfræðileg yfirstjórn sé tekin undan landssímanum, en Helgi Hjörvar og Páll Ísólfsson eru því meðmæltir, ef engar sérstakar verkfræðilegar ástæður eru því til fyrirstöðu.
3. Um einkasölu á útvarpstækjum vísar útvarpsráðið til fyrri tillagna sinna. Útvarpsráðið telur æskilegt, að tillagna þess verði leitað á sínum tíma, er ákvörðun verður tekin um, hvernig einkasölunni verði fyrir komið.

Þetta er nefndinni hér með tjáð.

Virðingarfyllst

Helgi Hjörvar.

Alexander Jóhannesson.

Til

fjárhagsnefndar neðri deildar.

Fylgiskjal II.

SÍMAVERKFRÆÐINGURINN.

Reykjavík, 22. marz 1930.

Með bréfi, dags. 17. þ. m., hefir fjárhagsnefnd Nd. Alþingis óskað umsagnar minnar um breytingar á útvarpslögunum, sem felast í frv. á þskj. 238.

Breytingar þessar, sem frv. fer fram á, virðast mér yfirleitt til bóta, enda miða þær að því að gera stofnunina heilsteyptari.

Til þess að geta myndað sér skoðun um hið heppilegasta skipulag útvarpsins, er nauðsynlegt að gera sér fyrst grein fyrir aðaldráttunum í rekstri fyrirtækisins og í hverju hann er fólginn. Skal því hér stuttlega á það minnzt.

Útvarpsstengurnar verða reistar uppi á Vatnsendahæð, um 9 km. frá

Reykjavík, og þar verða sjálfar sendivélarnar í dálitln húsi og 1 eða 2 menn til að hirða þær og gæta þeirra meðan útvarpað er. Þaðan liggur svo jarðstrengur til Reykjavíkur, og eftir honum berst til útvarpsvélanna allt það, sem útvarpað er, hvort heldur söngur eða tal, frá tækjunum i Reykjavik, en þar er fyrirtækinu ætlað að hafa bækistöð sína, í hinni nýju landssímastöðvarbyggingu, að mestu eina hæð hússins. Þar verður útvarpssalur (studio), þar sem hljómleikar, söngur, fyrirlestrar, upplestur o. fl. fer fram. Þó er bægt að tengja útvarpsstrenginn við tangar þaðan til ýmissa staða, svo sem til kirkna, fyrirlestrarsala o. fl., og verður þá að flytja á þá staði mikrofóninn (hljóðnemann), en það er tæki það, sem tekur á móti sjálfu talinn eða söngnum.

Í húsakynnum útvarpsins i Reykjavik situr útvarpsstjóri, verkfræðingur útvarpsins, gjaldkeri og annað skrifstofu- og aðstoðarfólk eftir þörfum. Útvarpsráðið heldur þar einníg fundi sína.

Samkvæmt skipulagi því, sem lagt er til grundvallar umræddu lagafrv., yrði fyrirkomulag rekstrarins i stuttu máli sem hér segir:

Útvarpsstjóri stjórnar fyrirtækinu sem sjálfstæðri stofnun. Útvarpsefni ræður útvarpsráðið með útvarpsstjóra sem nokkurskonar framkvæmdarstjóra.

Verkfræðingur útvarpsins er útvarpsstjóra til aðstoðar og gegnir störfum útvarpsstjóra i forföllum hans. Hann hefir á hendi umsjón með öllum tekniskum rekstri fyrirtækisins, umsjón með gæzlu og aðgerð á vélum og tækjum, sér um lagningar tanga i hús þau, sem útvarpað skal úr, gerir nauðsynlegar mælingar o. fl. Verði einkasöln á viðtökutækjunum komið á, annast hann val á tækjum, prófun tækja, kennsln i meðferð tækja, sér um aðgerð tækja o. fl. Undir hann heyrir sérstaklega vélamaðurinn eða mennirnir, sem gæta vélanna i stöðinni á Vatnsendahæðinni. Hann ferðast út um land til leiðbeininga og til að kynna sér móttökuskilyrði á ýmsum stöðum og mæla sviðstyrkleika stöðvarinnar. Ennfremur hefir hann gát á truflunum við útvarpsmóttöku og sér um, að úr þeim verði bætt, og mælir og leiðbeinir i því efni, bæði í Reykjavik og úti um land. Þetta síðastnefnda atriði er þýðingarmikið og tímafrekt, enda er nú illa ástatt i því tilliti, bæði hér í Reykjavík og víða úti um land.

Gjaldkeri og aðrir starfsmenn útvarpsins hafa með höndum öðnur rekstrarstörf fyrirtækisins, og er óþarfi að rekja það nánar hér. Dvel ég helzt við hin verkfræðilegu atriði málsins, enda geng ég út frá, að umsagnar minnar hafi verið óskað aðallega á því sviði.

Ekkert virðist mér því til fyrirstöðu, að útvarpið ráði sjálft ráðum sinum — landssimannum óháð — að því er hinn tekniska rekstur snertir, þar sem það verður hvort sem er að hafa sérfræðing (verkfræðing) i þjónustu sinni, því eins og að framan er sýnt fram á, gerir sjálfur reksturinn og lika tækjaverzlunin þetta nauðsynlegt, og það alveg eins þótt einhverjum öðrum yrði falin sjálf tækjasalan. Álít ég mjög hæpið, að nokkuð sparaðist við það, að hinn tekniski rekstur yrði látinn heyra undir landssímann (þ. e. símaverkfræðinginn), því hann yrði þá að hafa aðstoðarmann, sem sérstaklega hefði þessi útvarpsstörf með höndum. Starf hans við símann er nú þegar orðið svo umfangsmikið, að hann verður að hafa aðstoðarmenn.

Þar sem ætlazt er til, að útvarpið — i stað landssímans nú — taki að

sér fyrir veðnrstofuna útsendingu veðnrskeyta til útlanda, eða að veðurstofan noti útvarpsstöðina til þess, þá verður það mál landssímanum hvort sem er óviðkomandi og mælir frekar með en móti sjálfstæði stofnunarinnar.

Að svo miklu leyti, sem útvarpsstöðin á um leið fyrst um sinn að vera varastöð fyrir loftskeytasendingar til útlanda við sæsímabilanir, verður hvort sem er að vera samvinna milli útvarpsstjóra og landssímastjóra um það í hvert skipti, og getur stöðin notazt til þess alveg eins hvort heldur vélgæzlan á útvarpsstöðinni stendur undir útvarpsstjórninni eða landssímastjórninni, því sjálf skeytasendingin (símritunin) mundi fara fram á landssímastöðinni hér í bænum og berast eftir strengnum beint til sendivélanna i stöðinni á Vatnsendahæðinni.

Komi til þess, að landssíminn síðar starfrækti loftskeytastöð á sama stað og útvarpsstöðin og ef til vill í sömu byggingu, þá er hið sama að segja um það, að tæplega væri meiri ástæða til að blanda þeim rekstri saman þar heldur en inni i bænnm, þar sem útvarpi og landssíma er ætlað að vera undir sama þaki, enda mundi einnig svo um loftskeytareksturinn, að eingöngu vélgæzlan yrði inn frá, en »lyklarnir« væru í landssímastöðinni, þar sem sjálf sendingin færi fram. En fari svo, að hagnaður virtist að sameiginlegri vélgæzlu, þá ætti ekkert að vera því til fyrirstöðu, að svo gæti orðið, þótt stofnanirnar væru hvor annari óháðar, enda er atvinnumálaráðuneytið þar sameiginlegur yfirráðandi. Virðist sízt ástæða til að ætla, að það gengi verr heldur en t. d. þar sem sami maður er bæði póst- og símastjóri undir tveim sjálfstæðum stofnnnum. En ef þess þætti þörf, mætti skjóta því inn í 5. gr. laganna: að ef loftskeytastöð yrði starfrækt á sama stað og útvarpsstöðin, og hagnaður virtist að því að hafa sameiginlega vélgæzlu, þá væri ráðherra heimilt að fela landssímanum vélgæzlu útvarpsstöðvarinnar.

Út á við (gagnvart útlöndum og á alþjóðafundum um útvarpsmál) er eðlilegast, að útvarpsstjóri komi fram fyrir hönd útvarpsins og rikisstjórnarinnar, og verkfræðingur útvarpsins, ef verkfræðilegrar aðstoðar þarf í þeim efnum.

G. Hliðdal.

Til

fjárhagsnefndar Nd. Alþingis.

Fylgiskjal III.

LANDSSÍMASTJÓRINN

Reykjavik, 22. marz 1930.

Sem svar við bréfi fjárhagsnefndar Nd. Alþingis, dags. 17. þ. m., leyfi ég mér að gera eftirfarandi athugasemdir við frumvarp til laga nm viðauka og breytingu á útvarpslögunum:

Rekstur útvarps greinist aðallega í:

1. Það, er lýtur að hinu útvarpaða efni, svo sem val þess, ráðning fyrirlesara eða listamanna, umsjón með, að þeir flytji fyrirlestra o. s. frv. á réttum tíma í útvarpssalnum, tilkynning til notendanna, hverju á að útvarpa o. s. frv.
2. Fjárhagsstjórn.
3. Innheimtur, greiðslur, reikningshald o. s. frv.
4. Stjórn útvarpstækja og tilheyrandi véla.

Hvern þessara fjögurra liða má aðskilja frá hinum og fela öðrum aðila án þess að nokkur ruglingur komi á starfsrækslnna eða að ábyrgðin hvíli ekki á ákveðnum mönnum.

Í lögum nr. 31, 7. mai 1928, voru 1. og 2. liðnr lagðir undir útvarpsráð, sem hafði útvarpsstjóra sér til aðstoðar, en 3. og 4. liður undir landssimann.

Í breytingafrumvarpi því, er nú er fram komið, eru allir fjórir liðir lagðir undir útvarpsráð og útvarpsstjóra.

Innheimta, greiðslur og reikningshald var upphaflega lagt undir landssímann, bara af þvi það þótti mega spara talsvert fé með því, en landssíminn, sem sliknr, hefir engan sérstakan hag af að halda því.

Allt öðru máli gegnir um umsjón útvarpstækjanna, og er það skoðun min, að ekki sé mögulegt, ef vel á að fara, að aðskilja verkfræðilega yfirstjórn loftskeytastöðva og útvarpsstöðva, enda mun það fyrirkomulag hvergi þekkjast í heiminum, ekki einn sinni þar sem útvarpið er rekið af einkafélögum, þvi jafnvel þar, sem lengst er gengið, er verkfræðileg yfirstjórn útvarps- og loftskeytatækja í landinu undir sama embættismanni, þótt þeir starfsmenn, er annast daglega rekstnrinn, séu ráðnir og launaðir af einkafélögum.

Útvarps- og loftskeytastöðvar eru að kalla má byggðar eins; þær senda frá sér samskonar sveiflur, og truflu hver aðra, ef þær eru nálægt hver annari eða nota sömu eða likar öldulengdir á sama tima, nema sérstaklega sé til hagað. Sömu alþjóðareglugerðir eru bæði fyrir loftskeyti og útvarp, sömu alþjóðafundir ræða hvorttveggja í einu, því ef þetta væri ekki skipulagt í sama kerfi, truflaði það hvort annað.

Ef land vort ætlaði, fyrst af öllum, að taka upp það skipulag, að tveir jafnréttháir aðilar ætlu hver í sínu lagi að semja um notkun öldulengdanna út á við, og báðir að hafa umsjón með, að alþjóðareglugerðum væri hlýtt í landinu, þá má búast við miklum glundroða, ef þeir af tilviljun væru ekki á alveg sama máli. Annars væri lika óvist, hve slæmar afleiðingar það gæti haft, ef farið væri að semja við alþjóðabandalagið af tveim aðiljum, er ekki varn innbyrðis sammála.

Ennfremur er hér sérstaklega margt annað, sem gerir það nauðsynlegt að hafa stjórn tækjanna undir landssímanum. Það er tilætlunin, að útvarpsstöðin verði jafnframt notuð til skeytasendinga, fyrst og fremst veðurskeyti oft á dag, og svo öðnur skeyti, þegar öðnur sambönd bila. Auk þess eru talsverð líkindi til, að hér verði innan skamms sett upp stuttbylgju-loftskeytastöð til að annast skeyta- og talsamband við öðnur lönd, og þá hætt við að nota sæsimann, og er hægt að koma þessari stöð fyrir í húsi útvarpsstöðvarinnar. Ennfremur er ekki ósennilegt, að hægt verði að flytja loftskeytastöðina, sem nú er á Melunum og

sem annast skipaviðskiptin, þangað líka. Gæti þá sami maðnr gætt allra stöðvanna þriggja, en húsið og lóðin á Melnnum losnaði.

Enn er eitt atriði. Útvarpssalurinn og magnararnir fyrir hann eiga að vera í hinu nýja húsi landssimans við Austurvöll, og útvarpið hefir ekki ráð á að hafa sérstakar línur alstaðar til að leiða útvarpið eftir, sem ekki komi nálægt línnm landssímans. Þessar línnr verða að vera færar nm að leiða útvarp án þess að bjaga tónana allt of mikið eða blanda þá sterknm truflnnum; og tilhögnn í húsi landssímans verðnr að vera þannig og svo nm tæki hans búið, að útvarpið sé ekki stórskemmt með trnflnnnm þaðan. Þetta verðnr vart séð nm nema af manni, sem bæði þekkir gerð útvarpstækjanna og hvernig línur og tæki landssímans ern.

Hr. símaverkfræðingnr Gnnnlaugnr Briem, er til þessa hefir haft með nndirbúning útvarpsstöðvarinnar að gera, hefir tjáð mér, að hann telji ekki fært, eins og hér standa sakir, að aðskilja verkfræðilega yfirstjórn útvarps- og loftskeytatækja í landinu.

Ég verð því eindregið að ráða frá að taka 4. lið nndan landssímannm.

Annars vil ég gera eftirfarandi athngasemdir við breytingafrumvarpið eftir röð greinanna:

1. gr.

Mér þykir óheppilegt að nota hér orðin »Um útvarpsstöð«, þar eð »útvarpsstöð« samkvæmt mæltu máli allra landa á eiginlega aðeins við senditækin, en þan gætu siðar orðið hér fleiri en eitt. Vildi ég því leggja til, að í þess stað kæmi: »Um útvarp« eða »Um skipulag og rekstur útvarps«.

2. gr.

Samkvæmt því, sem að framan er sagt, vil ég fastlega ráða frá að fella niður 2. gr. laganna að því er stöðvartækin snertir. Hinsvegar virðist ekkert nema kostnaðarauki vera því til fyrirstöðn að taka innheimtu, greiðslur og reikningshald undan landssimannm.

3. gr.

Mér virðist það ekki myndi verða til bóta að fjölga mönnnm í útvarpsráði að sinni, en hins vegar vildi ég ráða til að breyta ákvæðinn i 4. gr. laganna um fulltrúa notendanna, þannig að einn af þrem mönnum í útvarpsráði sknli valinn af notendum, t. d. með skriflegri atkvæðagreiðsln eða á annan hátt, því það er óvíst, að nokkurntíma náist 4. hluti notendanna í eitt félag.

4. gr.

Afstaða útvarpsstjóra til útvarpsráðs virðist vera óljós. Í staðinn fyrir »útvarpsstöðvarinnar« i 3. linu komi »útvarpsins«.

5. gr.

Samkvæmt því, sem að framan er skýrt frá, vil ég leggja til, að hér verði tekið fram, að umsjón og rekstur stöðvartækjanna sknli falin landssimannm, sbr. 2. gr. Í staðinn fyrir »útvarpsstöðvarinnar« i 3. og 6. línu komi »útvarpsins«.

6. gr.

Í stað »útvarpsstöðvarinnar« í 1. línu komi »útvarpsins«, og í stað »stöðvarinnar« i 5. línu komi »útvarpsins«.

7. gr.

Í staðinn fyrir »stöðin« í 1. línu komi »útvarpið«, og i staðinn fyrir »útvarpsstöðinni« í 2. og 4. linn komi »útvarpsstjórninni«, og í staðinn fyrir »stöðvarinnar« i 5. línu komi »útvarpsins«.

8. og 9. gr.

falli niður, sbr. það sem áður er sagt í 2. og 5. gr.

10. gr.

Í staðinn fyrir »útvarpsstöðiunni« í 3. og 6. linn komi »útvarpinu« eða »útvarpsstjórninni«.

11. gr.

Í staðinn fyrir »útvarpsstöðinni« komi »útvarpinn« eða »útvarpsstjórninni«.

12. og 13. gr.

Ég tel rikiseinkasöluna ekki heppilegustu leiðina, eins og stendur, til að tryggja notendum góð og ódýr tæki, og álít það *mjög vafasamt*, hvort rikið hefði nokkurn ágóða af einkasölu á þeim, nema með því að selja þau dýrara en nú er, en þá væri umsvifa- og áhættuminna að láta sölumenn greiða ákveðið gjald af hverju seldu tæki.

Ríkisstjórnin hefir þegar i gildandi simalögum heimild til að banna eða leyfa notkun eins eða annars útvarpstækis, likt og rafveitan hér hefir fyrir raftæki, er nota á hér í Reykjavík. Ef þörf þætti, mætti bæta við þessa heimild um notkunarbann einnig sölubanni eða jafnvel innflutningsbanni á útvarpstækjum, sem ekki hefðu verið leyfð áður. Með þvi mætti tryggja, að hér yrðu ekki breidd út léleg eða ónýt tæki.

14. gr.

Ég vil geta þess, að ég hefi athugað verð á 10 útvarpstækjum af mismunandi gerð frá þeim verzlunum hér, er mest hafa selt, og borið verðið saman við verð sömu tækja í Danmörku, eftir að búið var að draga tollinn þar frá verðinu, og voru tækin þó að meðaltali 30% dýrari þar en hér. Þetta stafar bæði af því, að hér er yfirleitt einum millilið færra en i Danmörku við sölu útvarpstækja, og menn hafa látið sér hér nægja minni álagning; mér hefir ennfremur verið skýrt frá, að sum útlendu tækjafirmun hafi fallizt á að lækka innkaupsverðið hvað Ísland snerti sem svaraði gengismun á islenzkri og danskri krónu.

Af þessu leiðir, að verðið hækkar samkvæmt 14. gr. talsvert frá því sem er. Það má því búast við, að þetta ákvæði verði ekki vinsælt meðal notendanna.

15. og 16. gr.

Ekkert að athuga.

Gísli J. Ólafson.

G. Briem.

Til

fjárhagsnefndar Nd. Alþingis.

Fylgiskjal IV.

ÚTVARPSSTJÓRINN.

Reykjavík, 2. april 1930.

Samkvæmt munnlegum tilmælum háttvirtrar fjárhagsnefndar neðri deildar leyfi ég mér hér með að senda nefndinni umsögn mina um frv. til laga um viðauka og breytingu á lögum um rikisrekstur á útvarpi.

Ég hefi i utanför minni kynnt mér rekstur útvarps i nágrannalöndunum, og er þessi starfsemi hvarvetna algerlega sjálfstæð og óháð öðrum starfsgreinum, þannig að dagskrárvinna, framkvæmdarstjórn, fjárreiður allar og reikningshald er í höndum þar til kjörinna starfsnefnda; undir stjórn útvarpsráðs, en daglegu framkvæmdaeftirliti útvarpsstjóra. Þetta gildir jafnt þar, sem útvarpið er rekið af rikinu, eins og í Danmörk, og þar sem það er í höndum hlutafélaga eða hlutafélags, eins og í Svíþjóð, Þýzkalandi og Englandi. Breytingarfrumvarp það, sem hér liggur fyrir, miðar í aðalatriðum til þess að færa útvarpið í það horf, sem aðrar þjóðir hafa tekið upp að fengiuni allmikilli reynslu, og er frumvarpið því ótvíræðlega til bóta.

Það, sem einkum virðist orka tvímælis, samkvæmt umsögnum landssimastjóra og símaverkfræðings, er samhandið milli útvarpsstöðvarinnar og hins verkfræðilega eftirlits og framkvæmda. En samkvæmt kynningu minni af slikri tilhögun erlendis virðist mér málið ekki flókið.

Í Danmörk, þar sem þessi mál ern algerlega í höndum rikisins, eins og gert er ráð fyrir að hér verði, er útvarpinu, *með samningi milli útvarpsins og rikissimans*, tryggð verkfræðileg aðstoð, eftirlit með rekstri stöðva, uppsetuing tækja o. s. frv. Fyrir þessa aðstoð greiðir útvarpið ákveðna upphæð eftir samkomulagi, enda er útvarpssjóður Dana, sem hefir á fjórðu milljón kr. árstekjur, í höndum og undir stjórn útvarpsráðsins. Var mér tjáð, að þetta gæfist vel. Teldi ég hyggilegast að taka upp svipað fyrirkomulag hér og að útvarpinu verði með reglugerðarákvæðum tryggður aðgangur að verkfræðilegri aðstoð og umsjón með út-

varpstækjum og að því verði gert að greiða hlutfallslega fyrir þá vinnu, sem framkvæmd er i þess þágu, samkvæmt samningi milli útvarpsins og landssímans.

Ýmsar ákvarðanir, sem við væntanlega útfærslu og þroskun þessarar starfsgreinar verða teknar af stjórn útvarpsins, munu hafa i för með sér ýmiskonar verkfræðilegar framkvæmdir, og er einsætt að veita útvarpsstjórninni fullan ákvörðunarrétt um slíkar framkvæmdir innan þeirra takmarka, er lög og reglugerðir setja, eigi sízt þar sem ábyrgð öll á rekstri útvarpsins mun að almennu mati hvíla á herðum útvarpsstjórnarinnar.

Skal ég síðan leyfa mér að fara nokkrum orðum um einstök atriði frumv.

Ég legg til, að í stað I. kafla fyrirsagnar: »Um Útvarpsstöð« komi: *Um skipulag og rekstur útvarps*, með því að sá kafli fjallar ekki einungis um útvarpsstöðina, heldur og rekstur og skipulag útvarpsins i heild sinni.

Innheimta ársgjalda hjá útvarpsnotendum er hvarvetna í nágrannalöndunum falin pósthúsum og póstafgreiðslum. Er sú skipun byggð á því, að allur almenningur stendur í sambandi við pósthús og póstafgreiðslur. Í Danmörk er þessu sérstaklega haganlega fyrir komið.

Ég legg því til, að á eftir orðunum: »að fengnum tillögum útvarpsráðs og útvarpsstjóra« í 6. gr. komi: »Heimilt er atvinnumálaráðherra að fela, með ákvæðum reglugerðar, pósthúsum og póstafgreiðslum landsins að annast innheimtu á ársgjöldum útvarpsnotenda, samkvæmt samningi milli útvarpsstjórnar og póststjórnarinnar«.

Þá skal ég leyfa mér að skjóta því fram til athugunar háttvirtri nefnd, hvort fært mætti þykja eða hagkvæmt að leggja þá kvöð á embættismenn ríkisins að flytja stutt erindi einu sinni á ári endurgjaldslaust í útvarpið um starfsgreinar þær, er þeir veita forstöðu, ef þess yrði óskað af dagskrárráði. Vitanlega ættu starfsmenn rikisins að eiga kröfu til ferðakostnaðargreiðslu, ef þeir, samkvæmt óskum dagskrárráðs, tækju sér ferð á hendur til þess að inna af höndum slika kvöð. Ef nefndinni kynni að sýnast fært eða hyggilegt að setja slik ákvæði, ættu þau að vera í sambandi við 11. gr. frv.

Fyrir einkasölu á útvarpstækjum er ekki fordæmi í nágrannalöndunum. Hinsvegar skal ég geta þess, að merkir menn við útvarpið danska töldu, að með því yrðu fyrirkomulagi okkar tryggðir yfirburðir og að sneitt yrði hjá óþægindum, sem danska útvarpið hefir átt við að stríða.

Í fyrsta lagi yrði komizt hjá því, að allskonar ófullkomin tæki yrðu seld hér á landi, en slíkt hefir tafið mjög fyrir almennri útvarpsnotkun í nágrannalöndunum og valdið því, að fjöldi manna hefir horfið frá henni, að minnsta kosti um stundarsakir.

Í öðrn lagi á einkasalan að létta mjög undir með eftirliti með þvi, hverjir sén útvarpsnotendur og hverjir ekki. En slikt eftirlit reynist allörðugt i nágrannalöndunum.

Og í þriðja lagi á að vera unnt að tryggja útvarpsnotendum skaplegt verð á tækjum og varahlutum, þar sem komizt yrði hjá óþörfum milliliðum og stofnað yrði til stærri innkaupa. Í þvi sambandi skal ég leyfa mér að benda

nefndinni á, að ég tel ekki rétt að taka neitt fram um söluverð á útvarpstækjum, eins og gert er í upphafi 14. gr. frv.

Virðingarfyllst

Jónas Þorbergsson.

Til

fjárhagsnefndar neðri deildar Alþingis.